

Kantoor vir Meertalige Taaldienste
Skool vir Tale
Fakulteit Geesteswetenskappe

Afrikaanse Taalgids

The Future
Reimagined

AFRIKAANSE TAALGIDS
KANTOOR VIR MEERTALIGE TAALDIENSTE

Saamgestel deur Tisa Viviers

Inhoudsopgawe

1.	<i>Afrikaanse Woordelys en Spelreëls (2017)</i>	4
2.	Algemene Wenke	5
3.	Die werkwoord	10
4.	Hoof- en kleinletters	11
5.	Koppelteken	12
6.	Leestekens	13
7.	Lidwoord	16
8.	Naslaanbronne	16
9.	Skryfwyse – los of vas	18
10.	Taalseksisme	19
11.	Voegsel-s	21
12.	Woordvolgorde	21
13.	Nuutskeppings/Neologismes	21
14.	Tweetalige terminologielys	23
15.	Afkortings	31

In hierdie gids word baie min herhaal wat reeds in ander naslaanbronne en woordeboeke voorkom. In Afrikaanse vertalings/taalversorging gebruik ons die **Afrikaanse Woordelys en Spelreëls** (AWS – 2009) as die hoofnaslaanbron.

Goue reëls: Wees **konsekwent** in jou skryfwyse.
Skakel **verwarring** en **dubbelsinnigheid** uit.

Indien jy enigsins twyfel, raadpleeg jou woordeboeke en ander naslaanbronne oor en oor en oor!

1. Afrikaanse Woordelys en Spelreëls (2017)

Op 11e omvattend herbewerkte uitgawe van die AWS is soos volg ingedeel:

- Voorwerk bl. i-xxxiii) wat die voorwoord, toeligting, gebruikersgids en grondbeginsels van die spelling en skryfwyse van Afrikaans insluit.
- Spelreëls (bl. 1-244)
- Woordelys (bl. 245-564)
- Bylaes:
  - A. Lys afkortings en simbole (bl. 565-624)
  - B. Lys buitelandse geografiese name met afleidings (bl. 625-654)
  - C. Lys landname met hul geldeenheede en ISO-kodes (bl. 655-670)
  - D. Transliterasie (bl. 671-674)
  - E. Lys geografiese eiename in die Ooste (bl. 675-688)
  - F. Lys elemente in die periodieke tabel (bl. 689-693)
  - G. Die SI-stelsel: Gebruiksriglyne (bl. 694-706)
  - H. Omgangsafrikaans: Skryfriglyne (bl. 707-709)
  - I. Terminologielys (bl. 710-738)
- Indeks (bl. 739-757)

Die spelreëlgedeelte (bl. 1-244) behandel die volgende kwessies breedvoerig wat u in die inhoudsopgawe kan naslaan:

1. Afbreek van woorde
2. Afkappingsteken
3. Afkortings
4. Akuutteken
5. Deelteken
6. Diftonge
7. Getalle, syfers en simbole
8. Gravisteken
9. Hoof- en kleinletters
10. Kappie
11. Konsonante
12. Koppelteken
13. Leestekens (*nuwe byvoeging*)

- A. Aandagstreep
  - B. Aanhalingstekens
  - C. Asterisk
  - D. Dubbelpunt
  - E. Ellipsteken
  - F. Hakies
  - G. Komma
  - H. Kommapunt
  - I. Punt
  - J. Skuinsstreep
  - K. Uitroepteken
  - L. Vraagteken
  - M. Gespesialiseerde gebruik van leestekens
- 14. Meervoudsvorme
  - 15. Skryfwyse - los en vas
  - 16. Trappe van vergelyking (*nuwe byvoeging*)
  - 17. Verkleiningsvorme
  - 18. Vokale
  - 19. Wisseling en subkategorieë
  - 20. Woorde van vreemde herkoms

Die woordelysgedeelte (bl. 245-564) bevat 'n lys van woorde wat dikwels spelprobleme bied. Dit is nie 'n woordeboek nie en bevat derhalwe geen verklarings/vertalings van woorde nie. Om vinnig na te slaan wat 'n woord se meervoudsvorm is, of dit een of twee woorde is, ens. is die woordelys baie gebruikersvriendelik. Dit bevat ook verwysings na deel in die Spelreëls ter verduideliking.

2. Algemene wenke

2.1 Wisselvorme

Die volgende woorde is wisselvorme van mekaar, met ander woorde die een kan die ander een vervang.

- Bv.   vitamine (mv. = vitamines) x vitamien (mv. = vitamie)
- proteïne (mv. = proteïnes) x proteïen (mv. = proteïene)
- bylae (mv. = bylaes) x bylaag (mv. = bylae)
- restaurant x restourant
- privaat x private
- aalwyn x alwee
- plastiek x plasties
- aspirine x aspirien
- Zulu x Zoeloe

Maar: die volgende woorde is nie wisselvorme nie, die een is 'n selfstandige naamwoord en die ander een 'n byvoeglike naamwoord.

S.nw.	B.nw.
marine	mariene
stereotipe	stereotiepe

Implikasie: marinebioloog x mariene bioloog

bydrae (selfstandige naamwoord)   bydra (werkwoord)

politieke (byvoeglike naamwoord)   polities (bywoord)

aankondig (nuwighede)   afkondig (openbaar maak)

2.2 Deelteken

Wanneer gebruik ons 'n deelteken in 'n **woord**? Die deelteken word ter wille van uitspraak en om verwarring te voorkom, gebruik.

Sonder deelteken:	Met deelteken:
finansiëel	finansiële
dieet	diëte
prieel	priële
hoer	hoër
definieer	

2.3 Spelwyses en skryfwyses wat van Engels verskil waarom ons soms onseker is.

2.3.1 vaktydskrif/wetenskaplike tydskrif (Eng. = journal); joernaal is in Afrikaans 'n dagboek/logboek; word soms onder invloed van Engels vir 'n vaktydskrif gebruik.

2.3.2. e-pos; e-posadres; ge-e-pos
SMS of sms: SMS'e/sms'e (meervoud); ge-SMS/ge-sms

2.3.3 **akkommodasie**
komitee
kommissie
galery
onmiddellik
millennium
Japannese
Irakkese (kan ook Irakse wees)

2.4 Nagraadse studie

- 2.4.1 Let op dat ons van studie en eksamen (enkelvoud) praat, waar in Engels van “studies” en “exams” gepraat word.
Bv. Gedurende die Junie eksamen... (een eksamen met baie vraestelle);
Sy wil haar studie staak – een studierigting.
- 2.4.2 M-studente skryf 'n **verhandeling** of **skripsie** (gedoseerde M-graad) en het 'n studieleier.
D-studente het 'n **promotor** en skryf 'n **proefskrif**.

Aan UJ word “supervisor” vir magister- én doktorsale studie in Engelse dokumente gebruik.

2.5 *Kursief*

Engelse/vreemde woorde in Afrikaanse teks. Moet nie kursief en aanhalingstekens saam vir dieselfde woord gebruik nie.

- 2.6 'n Oordeel oor iets **vel**.
Sy het **fel** kritiek gelewer.
- 2.7 Skryfwyse van tyd = 09:35 (AWS bls. 36 & 37, Reël 7.7 - 7.9)
Skryfwyse van telefoonnommers: 011 559 2000 (kode moet altyd, **sonder hakies**, ingesluit word en geen strepies nie)
- 2.8 huidiglik (*****) = tans/op die oomblik (Eng. **currently**)
Alternatiewelik (*****) = anders/so nie/of (anders) (Eng. **alternatively**)
- 2.9 Skoolspan x skolespan
Skoolspan = van een skool
Skolespan = uit meer as een skool gekies om in 'n span te speel
- 2.10 Die volgende werkwoorde word saam met die volgende selfstandige naamwoorde gebruik:
'n toekenning **doen**
bekentenis **doen**
stappe **doen**
aanbeveling **doen**
mededeling **doen**
skenking **doen**
- 2.11 Rekenaarprogrammatuur (of sagteware) - Eng. *software*
Rekenaarapparaat (of hardeware) - Eng. *hardware*

- 2.12 vigs = verworwe immuniteitsgebreksindroom
MIV = menslike immuniteitsgebreekvirus
MI-virus
(Engels: HIV = human immunodeficiency virus)
- 2.13 In plaas van kwotastelsel nou diversiteitsplasing
- 2.14 Vermy die volgende modewoorde – veral wanneer daar gevestigde, beter Afrikaanse alternatiewe bestaan:
- 2.14.1 in terms of = kragtens/ingevolge (regstaal/wette);
ooreenkomstig; ten opsigte van; luidens; uit
krag van; uit die oogpunt van
- 2.14.2 informed = inspireer, stimuleer, aanvuur, teweegbring, laat
ontstaan, aanleiding gee tot, veroorsaak,
meebring, bewerkstellig, skep, onderliggend
aan, lê ten grondslag
- 2.14.3 in line with = ooreenkomstig, in ooreenstemming met, strook
met
- 2.14.4 address (an issue) = behandel, onder die loep neem,
hanteer, aandag gee aan, belig,
aanroer, bespreek (*aanspreek is om
iemand te berispe, vermaan, tereg wys)
- 2.14.5 in place = vestig, instel, in bedryf stel (inbedryfstelling), in
werking stel, tot stand bring, van krag maak;
nie in plek stel nie!
- 2.14.6 daarstel = ontwerp, oprig, opstel, tot stand bring, vorm
- 2.15 Grootliks = in groot mate/besonder erg
Grotendeels = hoofsaaklik/vir die grootste gedeelte
- 2.16 Spelling: Tsjetsjnië (AWS: Plekname bl. 543)
- 2.17 **Filofax** = Engels en Afrikaans = eienaam
AstroTurf = eienaam
- 2.18 uitstalling en tentoonstelling is sinonieme; tentoonstelling is meesal groter
in omvang
- 2.19 prioriteitskole (in plaas van voedingskole)
- 2.20 ervaring **in** tikwerk (prosesse)/ervaring **van** karre (dinge)
- 2.21 **getal/aantal/hoeveelheid**

Getal is 'n syfer, aantal 'n benaderde aanduiding van telbare entiteite. Bv. 'n Aantal mense is dood, maar die getal is onbekend.
Hoeveelheid is uiteraard nie bruikbaar vir enigiets wat telbaar is nie (hoeveelheid melk, water, ens.)

- 2.22 visioenêr x visionêr (albei kan as s.nw. en b.nw. gebruik word)
visioenêr is van *visioen* afgelei en visionêr van *visie*
Siener van Rensburg is seker die bekendste visioenêr wat Suid-Afrika opgelewer het.
Visionêre korporatiewe bestuur is in moderne wêreld nodig. (*HAT Taal- en Feitegids*. 2013. Pearson: Kaapstad)
- 2.23 wedvlug = vliegtuie
wedvaart = vaartuie (kano's, bote)
wedren = rytuie
wedloop = "lywe" wat hardloop
- 2.24 ontruim = huise en dorpe word ontruim (nie mense nie = hulle word verskuif)
- 2.25 So, ... (Eng.) = Dus, ... (Afr.)
- 2.26 ontbloot = "kaal maak"
blootlê = "laat sien"
- 2.27 Die werkwoord "groeï" is nie 'n oorganklike werkwoord nie, met ander woorde ons kan nie sê: "Ons groei ons besigheid." nie. Ons laat ons besigheid groei (ontwikkel), die bome/gras groei, kinders groei, ens.
- 2.28 **biljoen x miljard**
biljoen = miljoen miljoen (bi- dui twee aan), dus miljoen het ses nulle (1 000 000) en biljoen (twee keer miljoen) het 12 nulle (1 000 000 000 000).
miljard = nege nulle (1 000 000 000).
Dit verskil van die Amerikaanse stelsel: *billion* in Amerika bevat nege nulle en *trillion* 12 nulle, maar triljoen (tri- = drie) in Afrikaans is miljoen miljoen miljoen (drie keer miljoen) bevat 18 nulle (drie maal ses nulle van miljoen).
- 2.29 **Lydende en bedrywende vorm** (aktief en passief)
word = teenwoordige tyd in lydende vorm
is = verlede tyd in lydende vorm
Met ander woorde:
Ek eet 'n roomys (teenwoordige tyd) > 'n Roomys **word** deur my geëet.
Ek het 'n roomys geëet (verlede tyd) > 'n Roomys **is** deur my geëet (nie was nie!!)

2.30 te wyte aan x te danke aan (danksy) x toeskryf

Te wyte aan: iets onaangenaam of negatief is te wyte aan, bv. ons armoede is te wyte aan die droogte

Te danke aan/danksy: iets gunstig, bv. dit is te danke aan my pa dat ek so baie van musiek hou/danksy my pa hou ek baie van musiek

Toeskryf (neutraal) = die siekte word aan besmette water toegeskryf.

2.31 'n Mens loop iets mis wanneer jy dit nie kon bywoon nie. Ek het ongelukkig die troue misgeloop. **NIE**: Ek het uitgemis nie. Dus, die Engelse *I missed out* = misgeloop!

2.32 **wat x wie**: *wie* word nie altyd vir persone gebruik soos in Engels (who) nie. *Wie* word saam met **voorsetsels** gebruik en wanneer ons **besitting** aandui: Vir wie het jy dit gegee? Wie se boek is dit hierdie?

Wat word in alle ander gevalle gebruik (al is die Engels who) – Die man wat daar loop; die sokkerspeler wat afgestuur is, ens.

2.33 *Seamless* in Engels is **naatloos** in Afrikaans: NIE soomloos NIE. (*seam* = naat; *hem* = soom)

2.34 **uitbraak x uitbreking**: hierdie twee woorde is nie uitruilbaar nie. *Uitbraak* verwys na die ontsnapping uit die gevangenis van 'n veroordeelde, terwyl *uitbreking* onder andere gebruik word om te verwys na iets wat plotseling ontstaan het, soos 'n epidemie of oorlog. Dus nie die uitbraak van masels nie.

3 Die werkwoord

Die "reël" bly steeds dat ons die werkwoord so na as moontlik aan die einde van sinne plaas. Dit moet egter nie te ver gevoer word nie, anders kry 'n mens dikwels 'n opeenhoping van werkwoorde aan die einde van die sin:

'n Koerantbyskrif het gelui: "Op die foto kan die gat waarin twee werkers toe die wand ingestort het, dood is, gesien word."

Om hierdie sin (en derhalwe hierdie probleem) te oorkom, moet ons eerder die werkwoorde na dié sinsdele skuif waarop hulle betrekking het:

"Op die foto kan die gat gesien word waarin twee werkers dood is toe die wand ingestort het."

Tweedens kan ons, indien moontlik, van 'n byvoeglike **bysin** 'n byvoeglike naamwoord maak:

Die vorm wat nodig is, moet ingelewer word.
Die nodige vorm moet ingelewer word.

4 Hoof- en kleinletters

Moet nie oordadig met hoofletters wees nie, gebruik hulle spaarsamig. Opskrifte word in die gewone sinsformaat geskryf en die ou manier om sogenaamde belangrike woorde met hoofletters te skryf, word nie aanbeveel nie. Vermoedlik ook die gebruik om opskrifte of 'n hele teks in hoofletters te skryf - dit is wetenskaplik bewys dat dit baie moeilik lees, aangesien die letters almal "ewe groot" is en dan stremming op die oë plaas.

- 4.1 Die volgende woorde word altyd met kleinletters in die middel van sinne geskryf:
  - 4.1.1 magistergraad, honneursgraad, doktorsgraad, professor, senior lektor, dominee, pastoor
  - 4.1.2 rugby, krieket, hokkie, netbal, karate, ens.
  - 4.1.3 lente, somer, herfs, winter
  - 4.1.4 suid, oos, noord, wes
  - 4.1.5 mnr. Gouws, prof. De Bruyn, me. Smit
  - 4.1.6 internet (Engels: Internet (hoofletter)); intranet

LW - Die nuwe onderwyser is mnr. Dirk van der Merwe/mnr. D. van der Merwe - indien daar 'n naam of voorletter voor die van is, word die eerste deel van 'n van wat uit twee of drie dele bestaan met 'n kleinletter geskryf.

Maar - Die nuwe onderwyser is mnr. Van der Merwe = geen naam of voorletter nie, dus 'n hoofletter vir die eerste deel van die van.

- 4.2 Aanhef van 'n brief

Geagte Meneer - Beste mnr. Van der Merwe
Geagte Professor - Geagte prof. Smit
Beste Tannie - Beste tannie Viljoen
Liewe Ouers/Beste Eerstejaar

- 4.2.1 Die volgende word met hoofletters geskryf:
Departement Rekeningkunde, Fakulteit Natuurwetenskappe
Hy is verbonde aan die Departement Engels en sy vrou werk in die Afdeling Finansies.
(*Beeld* het hul eie interne reëls.)

Vir meer inligting en voorbeelde vergelyk die *Afrikaanse Woordelys en Spelreëls*, bladsy 46 tot 61.

5 Koppelteken

Die koppelteken is 'n manier van vas skryf, met ander woorde die woord is eintlik een woord, maar ons gebruik die koppelteken om die woord leesbaarder te maak en om verwarring uit te skakel.

- 5.1 Die koppelteken word gebruik om woorde makliker leesbaar vir die leser te maak. Lees die volgende woorde vinnig: snyyster, eenosjuk, gissel, boseland en dekriet. Lees hulle nou weer met die koppelteken: Sny-yster, eenos-juk, gis-sel, bos-eland en dek-riet.
- 5.2 Ook waar 'n opeenhoping van vokale voorkom, help die koppelteken dat die woord reg gelees en verstaan word. Bv. seeeend = see-eend; drieenig = drie-enig; toeien = toe-eien.
- 5.3 Die afstandskoppelteken: in plaas daarvan om te veel woorddele te herhaal, maak ons van die afstandskoppelteken gebruik. Dus, in plaas van *Die hoofletters en die kleinletters se gebruik word bespreek*, sê ons: Die hoof- en kleinletters se gebruike ... . Indien woorde egter nie normaalweg as een woord geskryf word nie, gebruik ons nie die afstandskoppelteken nie, dit wil sê *Ekonomiese en Bestuurswetenskappe*. Hoewel *Ekonomiese* ook wetenskappe bepaal (*Ekonomiese Wetenskappe*), word dit los geskryf en die feit dat *Bestuurs-* vas aan wetenskappe geskryf word, vereis nie dat die **byvoeglike naamwoord** *Ekonomiese* ook nou vas moet wees nie. Indien ons die twee sou omruil, sou dit soos volg wees: *Bestuurs-* (koppelteken, want normaalweg vas aan wetenskappe) en *Ekonomiese Wetenskappe*.
- 5.4 Personeelbestuurder/-beampte = personeelbestuurder of personeelbeampte.
- 5.5 Afkorting of akroniem plus 'n soortnaam kry 'n koppelteken in Afrikaans:
graad 12-leerling
o.16-span
5 kg-sak
b.v.p.-beslissing
WETRAH-lesing
(AWS, bl. 83 e.v.)
- 5.6 **LW:** Waarheid-en-Versoeningskommissie (een kommissie)
moord-en-roofofdeling (**een** afdeling wat moord en roof hanteer)

kaas-en-wynonthaal (**een** onthaal waar kaas en wyn bedien word)

- 5.7 Nege lande toer na Europa = nege lande gaan almal 'n toer na Europa onderneem.
Nege-lande-toer-na-Europa = nege lande gaan besoek word tydens 'n toer na Europa.
- 5.8 Eienaam + soortnaam = drie opsies; kies een en wees **konsekwent**.
- i. Lindenouer = een woord
  - ii. Linden ouer = twee woorde
  - iii. Linden-ouer = met koppelteken
- 5.9 werknemer-werkgewer-verhouding (twee koppeltekens nie solidus (/) nie)
NB: Die solidus word gebruik wanneer ons of bedoel; ons skei dus alternatiewe: bestuurder/opsigter/toesighouer – die een of die ander.

6. Leestekens

6.1 Aanhalingstekens en hakies

- 6.1.1 In Afrikaans word die aanhalingstekens aan die begin en die einde **bo** geplaas. Normaalweg word van die dubbelaanhalingstekens gebruik gemaak ("...") en wanneer ons 'n aanhaling in 'n aanhaling het van die enkelteken. Bv. "Ek noem hom 'Lappies'."

Die punt ten opsigte van die aanhalingstekens en hakies is soos volg:

Indien 'n volledige/voltooide sin tussen hakies of aanhalingstekens staan, dan kom die punt voor die hakies/aanhalingsteken:

"Moet nie weer laat wees nie."/ (Lees weer die hoofstuk oor die koppelteken.)

Sou die aanhaling/hakiegedeelte slegs 'n deel van 'n sin wees en toevallig aan die einde van die sin staan, kom die punt **na** die aanhalingstekens/hakie:

Viljoen sê altyd hy is die "baas van die plaas". / Sy kom om vyfuur (nie later nie).

*Onthou dit wat tussen hakies staan, kan weggelaat word sonder dat iets van die betekenis van die sin verlore gaan.

- 6.1.2 Indien 'n aanhaling oor meer as een paragraaf strek, kom die aanhalingstekens aan die begin van elke paragraaf, maar nie aan die einde nie. Slegs die laaste paragraaf wat deel van die aanhaling is, word met aanhalingstekens gesluit.

6.1.3 Wanneer dele uit 'n aanhaling weggelaat word, maak ons van stippels (slegs **drie**) gebruik, bv. Hy skryf: "So 'n optrede ... sal die volk tot opstand aanhits."

6.2 Dubbelpunt

6.2.1 Na 'n dubbelpunt kom daar nie 'n hoofletter in die normale aaneenlopende volgorde van die sin nie: *Hierdie verskynsel hang saam met veroudering as sodanig: ek meen dat elkeen 'n bydrae tot die welsyn van die bejaardes kan lewer.*

6.2.2 Elke item van 'n lys wat na 'n dubbelpunt gegee word, kan op 'n nuwe reël kom - elke item kan met 'n hoof- of kleinletter begin. Let egter op die samehang tussen interpunksie en hoof- en kleinletters. Die reël geld of jy Romeinse syfers (i, ii, iii) kleinletters (a, b, c) of kolpunte ("bullets") gebruik.

Julle moet sorg dat:

- i. julle netjies is;
- ii. julle goed alles in die koffers is;
- iii. julle betyds op die stasie aankom; (en)
- iv. die deure almal gesluit is.

Dus: kleinletters word saam met die komma gebruik.

LW: Elke item voltooi eerste inleidende sin, maak dus seker dat **elke** sin korrek lees - die werkwoord moet op die regte plek in die sin wees.

Moet nie 'n ekstra sin by 'n item voeg nie.

Korrek: Die bestuurder sal die vorm
a. bestudeer;
b. aan die direksie voorlê; en
c. terugstuur.

Verkeerd: Die bestuurder sal
a. die vorm bestudeer;
b. dit aan die direksie voorlê. As die direksie nie daarmee tevrede is nie, word die vorm aan die betrokke beampete teruggestuur.
c. indien die vorm korrek ingevul is, dit onderteken en terugstuur.

Oorkom die probleem soos volg:

- i. Plaas die aanvullende sin tussen hakies of aandagstrepe.
- ii. Voeg 'n "Opmerking:" in.

*Let op na die leestekens.

Dus: Die bestuurder sal die vorm

- a. bestudeer;
- b. aan die direksie voorlê (As die direksie nie met die inhoud tevrede is nie word dit aan die betrokke beampte teruggestuur.);
- c. onderteken en terugstuur.

of

- b. aan die direksie voorlê - as die ... teruggestuur -;

of

- b. aan die direksie voorlê;
Opmerking: As die direksie ... terugstuur.
- c. ...

6.2.3 Vir algemene kennisname:

- i. Geen tasse toegelaat nie(.)
- ii. Selfone afgeskakel tydens die eksamen(.)
- iii. Aparte eksamenboek vir elke afdeling(.)

Hoofletters aan die begin dan punt aan die einde.

6.2.4 Indien lys slegs uit enkelwoorde bestaan, word kleinletter sonder enige leesteken aanbeveel.

Sy verkoop:

- i. koeksisters
- ii. droë perskes
- iii. beskuit
- iv. toffie-appels(.)

6.3 Komma

6.3.1 Byvoeglike bysin

Daar is drie soorte byvoeglike bysinne.

6.3.2.1 Die eerste tipe is die **beperkende (of egte)** byvoeglike bysin. Hierdie tipe bysin begin met *wat* of *waar* en **bepaal** of **beperk**

werklik die antesedent en word **nie** deur 'n komma voorafgegaan nie, met ander woorde bysin kan nie weggelaat word nie.

Bv. Hulle het net die mense geneem wat wou saamgaan.

6.3.2.2 Die tweede tipe is **aanvullend** en kan dus in teorie weggelaat word sonder dat die kern van die mededeling verkeerd vertolk word. Dit is die **uitbreidende** bysin. Die twee sinne word met 'n komma geskei.

Bv. Die regering moet die boere, wat langs die rivier woon, laat verwyder.

6.3.2.3 Die derde tipe stem baie ooreen met die vorige tipe, behalwe dat die bysin nie net na 'n woord verwys nie, maar na 'n hele voorafgaande stuk sin. Ook hierdie tipe word deur 'n komma van die voorafgaande geskei.

Bv. Hulle het teruggeval na die koppie, wat hulle in 'n gunstiger posisie geplaas het.

6.3.2 Die komma kom normaalweg nie voor *en* nie - beslis nie wanneer 'n klomp items gelys word nie. Bv. Sy hou van pere, appels, piesangs en perskes. Wanneer daar egter na die *en* 'n nuwe onderwerp is, kan 'n komma wel voor *en* gebruik word. Bv. Die kinders hier was Sannie en Piet, en Tom was ...

6.4 Daar kom nie 'n komma by die verdubbeling van voornaamwoorde nie: Sy gee vir ons ons boeke.

6.5 Die komma al dan nie bepaal die betekenis van 'n sin: Oom Jan se seun Jan = oom Jan het meer as een seun./Oom Jan se seun, Jan, ... = oom Jan het net een seun.

7. Lidwoord

In Engels word die lidwoord dikwels weggelaat waar ons dit in Afrikaans **moet** gebruik:

in practice
most people
ask management
Senate decided
Council will meet
on campus

in **die** praktyk
die meeste mense
vra **die** bestuur
die Senaat het besluit
die Raad sal vergader
op **die** kampus

8. Naslaanbronne

Taal is dinamies en ontwikkel so vinnig dat geen woordeboek al die nuutste terme kan bevat nie. Ons dink hier byvoorbeeld aan die tegnologiese ontwikkeling wat rekenaars betref en uitkomsgebaseerde onderwys (UGO). Gelukkig kan ons die korrekte term by taalburo's, die Nasionale Terminologiesiens in Pretoria en op die internet opspoor.

Nasionale Terminologiesiens: 012 337 8000
Internetadresse: <http://www.mieliestronk.com> (vir Afrikaanse idiome)
<http://www.acronyma.com/>
<http://www.translators.org.za> (Suid-Afrikaanse vertalersinstituut (SAVI))
<http://oulitnet.co.za/rekenaar/default.asp>
<http://www.prolingua.org.za>

Taalnavrae aan UJ:	Engels:	Esmé Grobler 011 559 4223 esmeg@uj.ac.za
	Sesotho sa Leboa: (Noord-Sotho)	Moroa Leshilo 011 559 4209 mleshilo@uj.ac.za
	Afrikaans en Engels:	Tisa Viviers 011 559 4212 tisav@uj.ac.za
	IsiZulu:	Nomusa Sibiyi 011 559 4216 nsibiyi@uj.ac.za

Wanneer u 'n naslaanbron wil aansoek, kyk voorin wanneer dit gepubliseer is. Die HAT van 2015 is byvoorbeeld die nuutste uitgawe (6e uitgawe) en bevat heelwat neologismes. Gebruik altyd die mees onlangse bron.

Lees die voorwoord van elke woordeboek wat u gebruik. Daarin word riglyne gegee oor hoe die spesifieke woordeboek georden is, watter afkortings gebruik word, of uitspraak aangedui word, ens. Hierdie etikette verskil van woordeboek tot woordeboek.

Die volgende woordeboeke/boeke word aanbeveel:

- WAT (Woordeboek van die Afrikaanse Taal) elektronies beskikbaar (A-Skooi) – mees omvattende, ensiklopediese woordeboek vir Afrikaans.

- HAT (Verklarende Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal) (2015) - ook elektronies beskikbaar.
- Afrikaanse Woordelys en Spelreëls (AWS) (2017)
- Pharos Woordeboek – Afrikaans-Engels/Engels-Afrikaans (2005)
- HAT Taal- en Feitegids (Uitgewer: Pearson) (2013)
- 'n Tesaurus: Afrikaans en Engels
- Oxford/Collins/Cambridge (Advanced Learner's) Dictionary
- Speltoetsers: (i) Noordwes-Universiteit se nuutste speltoetser: Afrikaanse SkryfGoed 5. Hulle het ook speltoetsers in die ander 10 amptelike tale van Suid-Afrika.

(http://speltoetsers.co.za/index..hph?frontend_action=display_text_content&item_id=143)

- *Skryf Afrikaans van A tot Z* (2011) deur Dalene Müller en Sebastian Pistor uitgegee deur Pharos.
- *Spreekwoorde en waar hulle vandaan kom. 8 000 Afrikaans expressions with English equivalents* deur Anton Prinsloo (Uitgewer: Pharos) (2004).
- *Stylboek. Riglyne vir paslik skryf*, deur P. du Toit & W. Smith-Müller
- *The Cambridge Guide to English Usage*. (Uitgewer: Cambridge University Press) (2004)
- Op die webwerf van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns (www.akademie.co.za) is daar talle woordelyste, soos bv. 'n tweetalige Sterrekundewoordeboek, Kunstewoordeboek, Chemie-, Fisika- en Paramediese woordeboeke.
- Twee ouer, maar steeds nuttige bronne is:
  - AF Prinsloo en FF Odendaal se *Afrikaans op sy beste. Hulp met moderne taalkwessies*.1995.
  - HJJM van der Merwe en FA Ponelis se *Die korrekte woord*. 1991.

9. Skryfwyse - los of vas

9.1 Die volgende woorddele word **altyd** vas aan die volgende woord/deel geskryf:

top + ...	=	topstudente, topleerling, toppresterder
reuse + ...	=	reusesukses, reusepoging
hoof + ...	=	hoofamptenaar, hoofrekenmeester
oud + ...	=	oudleerling, oudstudente, oud-RAUkie
visie + ...	=	visekanselier, viserektor
makro + ...	=	makrogids, makro-ekonomie
mikro + ...	=	mikro-ekonomie, mikrovliegtuig
multi + ...	=	multimedia, multidisiplinêre
sub + ...	=	subafdeling, substandaard
self + ...	=	selfdisipline, selfondersoek

super + ... = superster, supermodel, supertwaalf (super-12)

LW Wanneer daar egter 'n byvoeglike naamwoord tussen die twee woorddele ingevoeg word, het ons die volgende opsies:

- i. Kyk of jy nie die woordorde kan verander sonder om die betekenis te verander om die probleem te oorkom nie. Bv. top Suid-Afrikaanse atlete
Suid-Afrikaanse topatlete
- ii. Indien dit nie moontlik is nie, word die afstandkoppelteken gebruik, bv. "hoof mediese beampte" word soos volg geskryf: hoof- mediese beampte (AWS, bl. 91, afstans).

9.2.1 Die volgende woorde word altyd los van die daaropvolgende woorde geskryf:

Privaat/private - hierdie twee woorde is omruilbaar en word **altyd** los van die daaropvolgende woorde geskryf, aangesien hulle byvoeglike naamwoorde is; behalwe in gevestigde gevalle soos Privaatreg.

hoër onderwys, maar hoëronderwysinstelling; hoëronderwyslandskap

9.3 Drieledige samestellings of samestellende samestellings

Ons skryf normaalweg 'n byvoeglike naamwoord los van die daaropvolgende selfstandige naamwoord, maar wanneer verwarring kan ontstaan, moet ons die volgende reël volg:

Gebruikte voertuigverkoper = Is dit 'n gebruikte voertuig of 'n gebruikte verkoper?

Outomatiese telefoongebied = Is die telefoon of die gebied (?) outomaties?

Om verwarring uit te skakel, maak ons van 'n drieledige samestelling gebruik:

∴ gebruiktevoertuigverkoper en outomatiese telefoongebied

- 9.4 ook al = twee woorde
al dan nie = drie woorde
op pad = twee woorde
so iets = twee woorde

9.5 Hoër Graad
Laer Graad
Standaardgraad

10. Taalseksisme

Taalseksisme beteken dat 'n mens gedurig na *hy/hom* verwys waar dit netsowel 'n *sy/haar* kon gewees het. 'n Regter, direkteur, bestuurder, ens. is nie noodwendig 'n manlike persoon (stereotipering) nie. Ons moet probeer om dit in ons tekste te oorkom sodat ons nie een van die twee geslagte bevoordeel/benadeel nie. Die een wyse is om telkens *hy/sy* en *hom/haar* te skryf. Dit is egter baie lomp en lees moeilik. Ons kan die probleem op die volgende wyses oorkom:

- Gebruik die meervoud
- Gebruik die artikels *'n/die*
- Gebruik die passiewe vorm (nie te veel nie)
- Elimineer die *hy* of *sy* heeltemal
- Herformuleer

Voorbeelde van seksistiese taal met nie-seksistiese alternatiewe moontlikhede:

- Die student moet sy vorm indien. > Die studente moet hulle vorms indien.
- Die student moet sy vorm indien > Die student moet die vorm indien.
- Die student moet sy vorm indien. > Die vorm moet ingedien word.
- Die student het dit gedoen en hy was tevrede. > Die student het dit gedoen en was tevrede.
- Verkeersman > verkeersbeampte
- Verpleegster > verpleegkundige

Die volgende invoegsel met erkenning aan prof. W Botha, emeritusprofessor, Departement Afrikaans (UJ):

Daar bestaan in die semantiek 'n beginsel soos 'semantiese gemerktheid'. Dit beteken dat wanneer dinge in semantiese opposisie staan, een van die twee terme gewoonlik semanties gemerk is met betrekking tot byvoorbeeld geslag. So word die woord *onderwyseres* byvoorbeeld morfologies vroulik gemerk deur die suffiks *-es*. Die woord *onderwyser*, daarenteen, is semanties ongemerk en kan dus vir sowel die manlike as vroulike vorme – en ook neutraal – gebruik word, dikwels generies. Lyons (1968:79) sê hieroor: "(T)he unmarked term has a more general sense, neutral with respect to a certain contrast". (Lyons, John. 1968. *Introduction to theoretical linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press). Om dus na onsydige goed anafories deur *hy* of *hom* te verwys, het hoegenaamd niks met geslag te doen nie – miskien juis omdat ons in Afrikaans nie grammatikale gemerktheid met betrekking tot manlik, vroulik en onsydig het in ons lidwoordgebruik nie, soos in Duits: *der Mann, die Frau* en *das Kind*.

Ek het verder ook geen probleem om manlike en vroulike vorme kontrasterend te gebruik wanneer die konteks daarna vra nie. As ek in een konteks na 'n *verpleër* verwys en binne 'n ander konteks na 'n *verpleegster*, wil ek juis verwysend-spesifiek wees! Ek dink tog daar is nog baie vroue (miskien die meerderheid) wat nie deur taal tot iets geslagloos gereduseer wil word nie.

Ek dink 'n mens moet versigtig wees – binne alle kontekste - wanneer 'n mens probeer om nie-diskriminerend te wees. Dit is juis d n wanneer 'n mens dikwels diskriminerend optree!

11. Voegsel-s

Engels + sprekende - Engelssprekende (twee s'e omdat eerste woord op -s eindig en die volgende een met 's' begin.)

Liefde + **s** + lewe = liefdeslewe, maar

Liefde + sanger = liefdesanger = (2e woord begin met 's' daarom voeg ons nie nog 'n s in nie)

12. Woordvolgorde

Afrikaans en Engels verskil nie net wat die plasing van die werkwoord betref nie.

Engels:	how (manner)	where (place)	when (time)
Afrikaans:	wanneer (tyd)	hoe (wyse)	waar (plek)

Bv. The lady walked fast (how) in the mall (where) after lunch (when).
Die vrou het na ete (wanneer) vinnig (hoe) in die winkelsentrum (waar) geloop.

12.1 Volgens die Internasionale Standaard-organisasie (ISO) kom daar altyd 'n spasie tussen die syfer en simbool vir afstand/inhoud. Bv. 1 cm; 5 kg, 200 m
(m = miljoen; k = 1 000)

12.2 **nie** = Afrikaans gebruik steeds die dubbele “nie”, met die tweede “nie” aan die einde van die sin.

Ek hou **nie** van spinasie **nie**.

Geen tasse word in die lokaal toegelaat **nie**.

Ek het **niks** verkeerd gedoen **nie**.

12.3 Die onbepaalde lidwoord in Afrikaans se komma moet 'n “nege” = ' wees en **nie** 'n “ses” = ' **nie**. Dus 'n. Dit kan ook soos volg wees: 'n.

13. Nuutskappings/Neologismes

- ✚ Kleptokrasie = kleptomanie + outokrasie: diegene in magsposisies se onversadigbare grypsug om nog meer rykdom in te palm
- ✚ Tenderpreneur = persoon in regering wat politieke mag en invloed misbruik om staatstenders en -kontrakte te bekom
- ✚ **Twieters** wat op Twitter **twiet**; twiet-aas (tweet bait)
- ✚ Romkom (fliiek) = romantiese komedie
- ✚ Fopnuus - nuus wat versprei word met die doel om lesers te mislei.
- ✚ Skarefinansiering – bv. aanhangers wat geld vir sanger gee om CD te maak en vry te stel.
- ✚ Rekenaarvisie-sindroom of digitale oogspanning – gevolg van blootstelling aan blou skerms van rekenaars, die TV en selfone.

14. Tweetalige terminologielys

A

academic cap
Academic Development Centre:
Tutor Development & Learning Development
Academic Development Centre:
Writing Centre & Academic Literacies

academic dress
academic procession
academics
access cards
access control
admission policy
adversely affect
advertising poster
angel investor

Applied/Exercise Physiology
appropriation/appropriate
apps (computer)
as such
attainability
authority to finalise a matter(s)

B5 Building
Banking, Business and Taxation Law
barcoding
bench marking
biographical information
blended learning
bold
branding

akademiese mus
Akademiese Ontwikkelingsentrum:
Tutorontwikkeling & Leerontwikkeling
Akademiese Ontwikkelingsentrum:
Skryfsentrum & Akademiese
Geletterdhede
akademiese drag
akademiese optog
akademici
toegangskaarte (i.p.v. studentekaarte)
toegangsbeheer
toelatingsbeleid
benadeel
lokplakkaat
engelbelegger (welgestelde persoon
wat finansies vir 'n beginbesigheid gee)
Oefenkunde
bewilliging/bewillig
toeps (rekenaar)
as sodanig (**nie**: as sulks)
haalbaarheid
afhandelingsbevoegdheid

B

B5-gebou
Bank-, Besigheids- en Belastingreg
strepieskodering
normstelling
biografiese inligting
gemengde leer
vetdruk
naamreklame/beeldebemaking/
handelsmerkgewing

briefing
brownfield investment
browser
budgeting process
bullets
bully/bullying
bursaries at UJ: Supervisor-linked
    Merit
    Study Support
bursary holder/holder of a scholarship
Business Management
by far

Campus directors
caravan
career choice
career guidance
case law
celebrity
Centre for Sports Science and Biokinetics

Change Management
Chief Director:
Office for Institutional Effectiveness (OIE)

Centre for Technology-assisted Learning (CenTal)

Chief Information Officer
cloud & cloud computing (computer)
cloze test

cocktail party
College of Business and Economics
colours
Commerce 100 (new subject in Department of
Business Management)
common law
composition/compilation of students
consultancy
continuous assessment
controls
co-ope(r)tition
Corporate Governance Office
Council Chambers
counterpart
coursework master's
credit card: straight or budget

criminal law
criminal procedure law
criterion referenced/-ing
cross-cultural
cultural fit
cursor/pointer
cyber bullies

C

vooringligting
herontwikkelingsbelegging
leser (rekenaar)
begrotingsproses
aandagstippers/-merkers/koeëlpunte
afknou/afknouery
beurse aan UJ: studieleiergekoppelde
    meriete
    studiehulp

beurshouer
Ondernemingsbestuur
verreweg

Kampusdirekteure
woonwa
loopbaankeuse
loopbaanvooringligting/beroepsleiding
regspraak
glanspersoon
Sentrum vir Sportwetenskap en
Biokinetika
Veranderingsbestuur
Hoofdirekteur
Kantoor vir Institusionele Effektiwiteit
(KIE)
Sentrum vir Tegnologies Ondersteunde
Leer (CenTal)
Hoofinligtingsbeampte
wolk & wolkbewerking (rekenaar)
sluitingstoets (vul ontbrekende woorde
in)
skemerkelkonthaal
Kollege van Besigheid en Ekonomie
erekleure
Handel 100

gemenerereg
studentesamestelling
raadgewende praktyk
deurlopende assessering
beheermaatreëls
samewerkende mededinging
Kantoor vir Korporatiewe Beheer
Raadsaal
ekwivalent
gedoseerde magistergraad
kredietkaart: eenmalig of
    paaielemente/afbetaling
strafreg
strafprosesreg
kriteriumgerig(theid)
kruiskultureel (tussenkultureel)
kultuurpassing
wyser
kuberboelies

D

day-house	daghuis
Dean of Students	Studentedekaan
Dean's Committee	Dekaanskomitee (bestaan uit dekaan as voorsitter en ander lede van die fakulteit)
Deans' Committee	Dekanekomitee (bestaan uit dekane van verskillende fakulteite)
debriefing	na-onderhoud/na-inligting/ nabehandeling
Decision support system (DSS)	Beslissingsteunstelsel
deep/underlying structures	dieptestruktuur
deliverables	lewerbare items/produkte/goedere
Department of Curriculum and Instruction	Dept. Kurrikulum en Onderrig
Department of Employment Relations	Departement Diensverhoudinge
Department of Finance and Investment Management	Departement Finansies en Beleggingsbestuur
Department of Governance	Departement Regeerkunde
Department of Industrial Psychology and People Management	Departement Bedryfsielkunde en Mensbestuur
Department of Mathematics	Departement Wiskunde
Department of Statistics	Departement Statistiek
Department of Politics	Departement Politiek
Deputy Vice-Chancellor:	Adjunkvisekanselier:
Finance	Finansies
Academic	Akademie
Research, Innovation and Advancement	Navorsing, Innovasie en Vooruitgang
Human Resources and Institutional Planning	Menslike Hulpbronne en Institusionele Beplanning
Human Resources, Operations and Information & Communication Systems	Menslike Hulpbronne, Bedryf en Inligting- en Kommunikasiestelsels
Strategic Services	Strategiese Dienste
derivatives	neweprodukte/produkte/resultate/ gevolge/uitwerking/afleidings
Director:	Direkteur:
Sport Bureau	Sportburo
Professional and Programme Development	Professionele en Programontwikkeling
Revenue	Inkomste
Planning, Cash Management and Report	Beplanning, Kontantbestuur en Verslag
Budget and Project Management	Begrotings- en Projekbestuur
Payroll	Betaalstaat
Spending	Besteding
Student Life and Governance	Studentelewe en -leierskap
Student Housing	Studentebehuising
Institute for Child and Adult Guidance	Instituut vir Kinder- en Volwasseneleiding (IKV)
Law Clinic	Regskliniek
disclosure of information	openbaarmaking van inligting
discussion groups	besprekingsgroepe
dispensation	bedeling
distance education	afstandsonderrig (beperkte kontak)
Division for Institutional Planning, Evaluation and Monitoring	Afdeling Institusionele Beplanning, Evaluasie en Monitering
Division Unique Book Collection	Afdeling Seldsame Boekeversameling
double-barrelled question	dubbelloopvraag

drill down analysis
driver's license
dubbing

e-commerce
educationally deprived/disadvantaged
Education Management
Educational Sciences
efficacy
email
employment practice/policy
engendered
enrolment management
enter the labour market
error analysis
ethnology
etic
Events Management
everydayness
Executive Dean:
Faculty of Science
Faculty of Humanities
Faculty of Art, Design and Architecture
Faculty of Economic and Financial Sciences
(now: College of Business and Economics)

Faculty of Education
Faculty of Engineering and the Built Environment

Faculty of Health Sciences
Faculty of Law
Faculty of Management
Executive Director:
Academic Development and Support (ADS)
Advancement
Expenditure
Financial Governance and Revenue
Human Resources and Transformation
Information and Communication Systems (ICS)
Internationalisation
Library and Information

Operations
Research and Postgraduate Studies
Sport
Strategic Financial Management
Student Affairs
Executive support system (ESS)
Exercise Physiology
experiential learning
extended degree

Faculty Board (Board of Faculty)
favouritism

stap-vir-stap-ontleding
rybewys
oorklanking

E

e-handel (elektroniese handel)
onderwysbenadeelde
Onderwysbestuur
Opvoedingswetenskappe
prestasievermoë
e-pos
indiensnemingspraktyk/-beleid
geslagsgelyke
inskrywingsbestuur
die arbeidsmark betree
foutanalise
volkekunde
buite-teoreties
Funksiebestuur/Geleentheidsbestuur
alledaagsheid/gewoonheid
Uitvoerende Dekaan:
Fakulteit Natuurwetenskappe
Fakulteit Geesteswetenskappe
Fakulteit Kuns, Ontwerp en Argitektuur
Fakulteit Ekonomiese en Finansiële
Wetenskappe (nou: Kollege van
Besigheid en Ekonomie)
Fakulteit Opvoedkunde
Fakulteit Ingenieurswese en die
Bou-omgewing
Fakulteit Gesondheidswetenskappe
Fakulteit Regsgeleerdheid
Fakulteit Bestuur
Uitvoerende Direkteur:
Akademiese Ontwikkeling en
Vooruitgang
Besteding
Finansiële Beheer en Inkomste
Menslike Hulpbronne
Inligting- en Kommunikasiesistelsels (IKS)
Internasionalisering
Biblioteek en Inligting
Ondersteuning
Bedryf
Navorsing en Nagraadse Studie
Sport
Strategiese Finansiële Bestuur
Studentesake
Uitvoerende steunstelsel
Oefenfisiologie
ervaringsleer
verlengde graad

E

Fakulteitsraad
voortrekkery

flagship
flip-chart
floor (5th floor)
Foundation programme
fracking
frame of reference
fronting
further to...
future-fit...

general counsel
general manager
glocalisation (think globally, act locally)

graphics
grass roots
greenfield investment
greenwash(ing)

grid
grounded
gynocracy (women as the ruling party)

hacker
handout
hands-on (hands-on experience...)
head hunting
historically disadvantaged
homelessness
home page
honing session
HR performers, drivers, enablers

human capital
hyper text/hypermedia

Image Promotion Committee
in-depth study, etc
Information Technology
infra-red transparencies
in instructional terms
inner/centre court
in-house training
in-office training
inside job

insistence on
in-service training
Institute of Purchasing of South Africa
Institutional Advancement (UJ)
Intergovernmental relations
Interior design
interpreter
in the context of...

pronkstuk (vlagskipprojek aanvaarbaar)
blaaibord
verdieping (5^e verdieping)
Funderingsprogram
hidrobreking
verwysingskader/-raamwerk
skynbemahtiging
na aanleiding van... (in brief bv.)
toekomsgekkite

G

algemene regsadviseur
hoofbestuurder
glokalisering (kombinasie: globalisering + lokalisering)
grafika
voetsoolvlak
belowende nuwe belegging
skynomgewingsbewustheid/
skynbewaringsbewustheid
ruitenet/matriks
gefundeerde
ginokrasie (regering wat uit net vrouens bestaan)

H

rekenaarindringer/-inbreker
uitdeelstuk
praktiese...
roofwring/talentjagtery
histories benadeel(de)
ontheemdheid
tuisbladsy
slypsessie
MH-presteerders, -drywers,
bemahtigers
menskapitaal (MH)
hiperteks/hipermedia

I

Beeldboukomitee
dieptestudie/indringende/deurtastende
Inligtingstegnologie
inbrandtransparante
onderrigmatig
binneplein
interne opleiding
kantoorindiensopleiding
binnemisdad/-diefstal (dis die werk van mense binne...)
aandrang op
indiensopleiding
Aankopersinstituut van Suid-Afrika
Institusionele Bevordering
interowerheids**verhoudings**
Interieurontwerp (vak – UJ)
tolk
in (vak)-verband/fakulteitsverband

ipsative referenced/-ing
italics/italicise

job-oriented
Joint Consultation Forum

keynote address

language medium
language proficiency
laudation/-s
law of evidence
layout
leave applied for
Legal Clinic
lent by courtesy of
liaison
life skills
Literary Theory

magistrate
management by objectives (MBO)
Management Executive Committee (MEC)
Management Information System (MIS)
Memorandum of Understanding, etc.
m-commerce
millennials
mindfulness
minor hall/side-room
mobi site
mockumentary (mock + documentary)
moot court
mooters
multimodal
multiple choice
multiple choice questions

node
norm referenced/-ing
numeracy

off-campus
offence
on a first-come first-served basis

on-site (computer)
on the basis of
Operations Technology Division
oracy
orange carpet
outcomes-based education (OBE)
outlay
outsourcing

selfgerig(theid)
kursief/kursiveer

werkgerigte
Gesamentlike Konsultasieforum (GKF)

hoofrede

taalmedium
taalvaardigheid
laudatio/-iones (mv.) - Latyn
bewysreg
uitleg (plan/fisies)
aangevraagde verlof
Regskliniek
goedgunstiglik geleen deur
skakeling
lewensvaardighede
Literatuurwetenskap

landdros
doelwitbestuur (DB)
Uitvoerende Bestuurskomitee (UBK)
Bestuursinligtingstelsel
Akte van Ooreenkoms, ens.
m-handel (mobiele handel)
millenniërs
gedagtigheid
sysaal
mobiwerf
spot-/skyn-/satiriese dokumentêr
skynhof
skynhofredevoerders
multimodaal/multimodale
meervoudige keuse
meerkeusevrae/meervoudigekeusevrae

nodus
normgerig(theid)
syferkennis/getalvaardigheid
/gesyferdheid

buite die kampus
oortreding (toets/eksamen)
diegene wat eerste kom/betaal, sal
voorkeur geniet
ter plaatse
aan die hand van
Afdeling Bedryfstegnologie
welsprekendheid
oranje tapyt (UJ)
uitkomsgebaseerde onderwys (UGO)
uitleg (geld)
uitkontraktering/uitbesteding

overall view

paper

part disciplines

part semester course

pass rate

Peppadew

perspectival

phase-out plan

phenomenology

pictorial communication

pie chart

point of departure

portfolio alignment

points of contact

postdoctoral

post level

practical session/practical(s)

preferential language

Principal/Rector

printout

prioritisation

Problems of Management

procession master

proceedings

Professional Board for Psychology

Programme reviews (PR)

Pro Vice-chancellor

Psycholinguistics

Public Relations Management

public relations officer

Quality Care Committee (QCC)

quiz (Edulink)

Recreation

red tape

registered student

Registrar

relevant **to...**

Religion Studies

re-linkage

research participants

residence (men's and women's)

residence life manager

reskilling

road show

roll out (programme etc)

SA Nursing Council

geheelsiening

P

vraestel, referaat, artikel, werkstuk
(konteks bepaal)

deeldisiplines

deelsemesterkursus

slaagsyfer

handelsnaam: piquanté rissie

alledaagse gebruik: tomatierissie

perspektiwies

uitfaseringsplan

fenomenologie

beeldkommunikasie

sirkeldiagram

uitgangspunt

portefeuljegroepering

raakpunte

postdoktorale/nadoktorale

posvlak

praktikum/-ka

voorkeurtaal

Rektor

drukstuk

priorisering/prioritiserings

Bestuursproblematiek

optogmeester

kongresbundel

Beroepsraad vir Sielkunde

programhersiening

Provisiekanselier

Psigolinguistiek

Skakelwesebestuur

skakelbeampte

Q

Kwaliteitsorgkomitee (KSK)

blitstoets/-vrae

R

Rekreasiekunde

rompslomp

ingeskrewe student

Registrateur

relevant **by** 'n saak

Godsdienstudies

terugskakeling

navorsingsdeelnemers

koshuis (mans- en dames-)

koshuislewebestuurder (i.p.v. huisouer)

leer nuwe vaardighede om 'n ander

werk te doen

bekendstellings-/inligtings-/

promosie-/reklametoer

implementeer

S

SA Raad op Verpleging

scaffolding (Education)
 school of thought
 School of Consumer Intelligence and Information Systems (SCiiS)
 Science of Coaching
 scientific/technical/subject literature
 seamless
 seeing that
 selection committee
 selection criteria
 server
 service learning
 skimming
 smart card

 smart casual
 Sociology of Education

 South African Academy for Science and Art
 spin-off company
 spokesperson
 Sports/Recreation Law
 state-of-the-art
 streetwise (familiar with ways of urban life)
 student body
 Student Affairs (comprising Student Life & Student Ethics and Judicial Services Governance and Student Accommodation)
 Student Life and Accommodation
 Student Services Bureau
 Study Abroad Programme
 study period
 sub-Saharan Africa
 substance farmers
 substantive law
 subvention
 success rate
 summative assessment
 surround sound
 sworn translator

stellasie-/trapsgewyse
 leer/ondersteuning/onderrig
 denkrioting
 Skool vir Verbruikersintelligensie en Inligtingstelsels
 Afrigtingkunde
 vakliteratuur
naatloos
 aangesien (**nie:** siende dat)
 keurkomitee
 keuringskriteria
 bediener
 diensleer
 vluglees
 slimkaart/knapkaart (rekenaar op kredietgrootte kaart gemonteer)
 netjiese informeel
 Sosiologie van die Onderwys en Opvoeding (UJ)
 SA Akademie vir Wetenskap en Kuns afgestigte maatskappy
 woordvoerder
 Sportreg
 nuutste
 straatwys (negatiewe sin = straatslu)
 studentekorps
 Studentesake (bestaan uit Studentelewe Studente-etiek en -regsdienste & -leierskap, en Studentebehuising)
 Studentelewe en -huisvesting
 Studentediensburo
 Studeer-in-die-buiteland-program
 bloktyd
 Afrika suid van die Sahara
 bestaansboere
 materiële reg
 (salaris-)uitligting van personeel
 suksesyfer
 summatiewe assessering
 alkantklank
 beëdigde vertaler

** *student* aan 'n hoëronderriginstelling en *leerder* vir skoolkinders – volgens **Wet op Hoër Onderwys** en **Skolewet** onderskeidelik.

I

targeting
 teaching of literature
 technology siting
 terminate studies
 terms and conditions (t's & c's)
 terms of reference
 testing environment
 thinking process
 three-year rolling plan
 third-stream income
 throughput

mikpuntstelling
 literatuuronderrig
 tegnologiesitings
 staakstudie
 bepalinge en voorwaardes (b's & v's)
 opdrag
 toetsomgewing
 denkproses
 rollende driejaarplan
 derde stroominkomste
 deurvoer (van studente)

thrusts
tip of the iceberg
toll-free numbers
toner (computer)
topical question
top-slicing

town and gown
Training Task Group
Transaction processing system (TPS)
travel award/travelling fellowship
trending (social media)
type size

unpack
update

upskilling

Vice-dean

walk-ins

Webinar
whistle-blower
whistle-blowing

Your letter refers

(hoof-)oogmerke/mikpunte (UJ)
oortjies van die seekoei
tolvry nommers
inksilinder
aktuele vraag
opsysit (van fondse vir
spesifieke doel voordat res
uitgedeel word)
gewone gemeenskap en universiteitslui
Opleidingstaakgroep
Transaksieverwerkingstelsel
reisbeurs
twietgons
lettergrootte

U

uitklaar/verduidelik
bywerk (ook: aansuiwer, aanvul,
moderniseer)
verbeter vaardighede/opleiding in
bykomende vaardighede

V

Visekanselier

Visedekaan

W

instapstudente/-aansoeke/
inloopstudente/-aansoeke
Webinaar (webseminaar)
alarmmaker/fluitjieblaser
alarmmaking
(kan ook onthul/oopvlek wees)

XYZ

U brief het betrekking/met verwysing
na u brief

15. Afkortings

Let op dat nie alle afkortings/akronieme 'n Afrikaanse ekwivalent het nie. Dikwels vertaal ons die woord(e)/frase maar die afkorting/akroniem bly in Engels (Deel 2) – veral wanneer dit 'n bekende en ingeburgerde Engelse afkorting/akroniem is.

Kampusse van die UJ:

APB = Auckland Park Bunting Road/Buntingweg

APK = Auckland Park Kingsway

DFC = Doornfontein

SWC = Soweto

Deel 1 (Eng./Afr.)

ACE (Advanced Certificate in Education)

APS (Admission Point Score)

ASA (Advertising Standards Authority)

BEE (Black Economic Empowerment)

CAPS (Curriculum & Assessment Policy Statement)

CAT (Education) (Common Assessment Tasks)

CBE (Computer-based education)

CCMA (Commission for Conciliation, Mediation and Arbitration)

CES (Centre for European Studies)

CHE (Council on Higher Education)

CICLASS (Centre for International Comparative Labour and Social Security Law)

CPC (Curriculum Design & Planning Committee)

CTP (Committee of Technikon Principals)

CUP (Committee of University Principals)

DoE (Department of Education)

DET (Dept. of Education and Training)

DoL (Department of Labour)

EASA (Education Association of SA)

EU (European Union)

GES (Grade eleven score)

HEQC (Higher Education Quality Committee)

HPCSA (Health Professional Council of SA)

HRD (Human Resources Development)

ICASA (Independent Communications Authority)

GSO (Gevorderde Sertifikaat in Onderwys)

TPT (Toelatingspuntetelling – vervang voormalige M-telling)

GRS (Gesagsvereniging vir Reklamestandaarde)

SEB (Swart Ekonomiese Bemagtiging)

KABV (Kurrikulum- & Assesseringsbeleidsverklaring)

GTA (Gemeenskaplike Take vir Assesering)

RGO (Rekenaargebaseerde Onderrig)

KVBA (Kommissie vir Versoening, Bemiddeling en Arbitrasie)

SES (Sentrum vir Europese Studies)

RHO (Raad op Hoër Onderwys)

SIVASS (Sentrum vir Internasionale Vergelykende Arbeids- en Sosiale Sekerheidsreg)

KBK (Kurrikulumontwerp- en beplanningskomitee)

KTH (Komitee van Technikonhoofde)

KUH (Komitee van Universiteitshoofde)

DvO (Departement van Onderwys)

DOO/Dept. van Onderwys en Opleiding

DvA (Departement van Arbeid)

OVSA (Opvoedkunde-vereniging van SA)

EU (Europese Unie)

GET (graad elf-telling)

HOKK (Hoëronderwyskwaliteitskomitee)

RGB (Raad op Gesondheidsberoepe)

MHO (Menslikehulpbronontwikkeling)

Okosa (Onafhanklike Kommunikasie)

of SA)	-owerheid van SA)
IF (Institutional Forum)	IF (Institusionele Forum)
ICS (Information and Communication Systems)	IKS (Inligting- en kommunikasiestelsels)
LLC (Language, literacy & communication)	TTK (Taal, taalgeletterdheid & kommunikasie)
MEC (Management Executive Committee)	UBK (Uitvoerende Bestuurskomitee)
MECA (...Academic)	UBKA (... Akademie)
MECO (...Operations)	UBKB (... Bedryf)
MIS (Management Information System)	BIS (Besigheidsinligtingstelsel)
MNE (Multinational Enterprise)	MNO (Multinasionale Onderneming)
MNC (Multinational Company)	MNM (Multinasionale Maatskappy)
NAPTOSA (National Professional Teachers' Organisation of SA)	NAPOSA (Nasionale Professionele Onderwysersorganisasie van SA)
NCS (National Curriculum Statement)	NKV (Nasionale Kurrikulumverklaring)
NBT (National Benchmark Tests)	NNT (Nasionale Normtoets)
NGO (Non-governmental Organisation)	NRO (Nieregeringsorganisasie)
NICD (National Institute of Communicable Diseases)	NIOS (Nasionale Instituut van Oordraagbare Siektes)
NQF (National Qualification Framework)	NKR (Nasionale Kwalifikasieraamwerk)
NRF (National Research Foundation)	NNS (Nasionale Navorsingstigting)
OIE (Office for Institutional Effectiveness)	KIE (Kantoor vir Institusionele Effektiwiteit)
PoE (Portfolio of Evidence)	PvB (Portefeulje van Bewys)
RPL (Recognition of Prior Learning)	EVL (Erkenning van vorige leer)
SADC (Southern African Development Community)	SAOG (Suider-Afrikaanse Ontwikkelingsgemeenskap)
SADTU (SA Democratic Teachers' Union)	SADOU (SA Demokratiese Onderwysersunie)
SAPC (Strategic Academic Planning Committee)	SABK (Strategiese Akademiese Beplanningskomitee)
SARS (Serious Acute Respiratory Syndrome)	EARS (Ernstige Akute Respiratoriese Sindroom)
SAQA (South African Qualifications Authority)	SAKO (SA Kwalifikasie-owerheid)
SASSU (SA Student Sports Union)	SASSU (SA Studentesportunie)
SENEX (Senate Executive Committee)	UK (Uitvoerende Komitee)
SSA examination (supplementary, substitute and aegrotat examination)	APS-eksamen (aanvullende, plaasvervangende en siekte-eksamen)
STH (School for Tourism and Hospitality)	STG (Skool vir Toerisme en Gasvryheid)
WSD (World Summit for Sustainable Development)	WVO (Wêreldberaad vir Volhoubare Ontwikkeling)

Deel 2 (Eng. sonder erkende Afr. afkortings/akronieme)

AARP	Alternative Admissions Research Project (Alternatiewetoelatingsnavorsingsprojek)
AARTO	Administrative Adjudication of Road Traffic Offences (Wet op Administratiewe Beregtiging van Padverkeermisdrywe)

ABET	Adult Basic Education and Training (Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes)
ADC	Academic Development Centre (Sentrum vir Akademiese Ontwikkeling)
AJOL	African Journal Online
AQL	Academic and Quantitative Literacy Test (Akademiese en Kwantitatiewe Geletterdheidstoets)
CAT	Centre for Academic Technologies (Sentrum vir Akademiese Tegnologieë)
CE	Community Engagement (Gemeenskapsbetrokkenheid)
CENLED	Centre for Local Economic Development (UJ) (Sentrum vir Plaaslike Ekonomiese Ontwikkeling)
CenTAL	Centre for Technology-assisted Learning (Sentrum vir Tegnologies Ondersteunde Leer)
CEP (or CE Programme; NOT CEP Programme)	Continuing Education Programme
CHED	Centre for Higher Education Development (Sentrum vir Hoëronderwysontwikkeling)
CPSF	Consultation and Problem-solving Forum (Konsultasie- en probleemoplossingsforum)
DALRO	Dramatic, Artistic and Literary Rights Organisation
DENOSA	Democratic Nursing Organisation of SA
DIPEM	Division for Institutional Planning, Evaluation and Monitoring (Afdeling vir Institusionele Beplanning, Evaluering en Monitering)
DIPQP	Division for Institutional Planning and Quality Promotion (Afdeling vir Institusionele Beplanning en Kwaliteitsbevordering)
ETDP	Education, Training and Development Practitioner (Onderwys-, Opleidings- en Ontwikkelingspraktisyn)
FOTIM	Foundation of Tertiary Institutions of the Northern Metropolis
GEAR	Growth, Employment and Redistribution Strategy (Strategie vir Groei, Werkverskaffing en Herverdeling)
HEDA	Higher Education Data Analyser (Hoëronderwysdata-ontleder)
HEMIS	Higher Education Management Information System (Hoëronderwysbestuursinligtingstelsel)
HTML	Hypertext Markup Language (Hiperteksmarkeertaal/Hiperteksuitegtaal)
INASP	International Network for the Availability of Scientific Publications (Internasionale Netwerk vir die Beskikbaarheid van Wetenskaplike Publikasies)
ITS	Integrated Tertiary Software (Geïntegreerde tersiêre programmatuur)
JET	Joint Education Trust (Gesamentlike Onderwystrust)
KPA	Key Performance Areas (Sleutelprestasiegebiede)
KPI	Key Performance Indicators (Sleutelprestasie-aanwysers)
KPT	Key Performance Targets (Sleutelprestasiedoelwitte)
LanCSAL	Languages, Cultural Studies and Applied Linguistics (Tale, Kulturele Studies en Toegepaste Linguistiek)
LED	Local Economic Development (Plaaslike Ekonomiese Ontwikkeling)
LPC	Leadership in Performance and Change (Leierskap in Prestasie en Verandering)
MC	Management Committee (Bestuurskomitee)

MLSO	Multilingual Language Services Office (Kantoor vir Meertalige Taaldienste)
Naledi	National Labour and Economic Development Institute (Nasionale Arbeids- en Ekonomiese Ontwikkelingsinstituut)
NCV	National Certificate Vocational (Nasionale Sertifikaat (Beroepsgerig))
Nepad	New Partnership for Africa's Development (Nuwe Venootskap vir Afrika-ontwikkeling)
NSB	National Standards Body (Nasionale Standaardeliggam)
NSFAS	National Student Financial Aid Scheme (Nasionale Studente- Finansiële Hulpskema)
ODETDP	Occupational-directed Education, Teaching and Development Practice (Beroepsgerigte Opvoedings-, Onderrig- en Ontwikkelingspraktyk)
PQM	Programme Qualification Mix (Programkwalifikasiesamestelling)
PsyCaD	Centre for Psychological Services & Career Development (Sentrum vir Sielkundige Dienste & Loopbaanontwikkeling)
PTEEP	Placement Test in English for Educational Purposes (Plasingstoets in Engels vir Onderrig)
PWG	Programme Working Group (Programwerkgroep)
QEPTT	Quality Enhancement Project Task Team (Kwaliteitsverhogingprojektaakspan)
QWG	Quality Working Group (Kwaliteitswerkgroep)
QPU	Quality Promotion Unit (Kwaliteitsbevorderingseenheid)
REQV	Relevant Educational Qualification Value (Toepaslike Onderwyskwalifikasiewaarde)
RNA	Research Niche Area (Navorsingsnisgebied)
SAIEE	SA Institute of Electrical Engineers (SA Instituut vir Elektriese Ingenieurs)
SALDRU	SA Labour & Development Research Unit (SA Arbeids- en ontwikkelingsnavorsingseenheid)
SASA	Sociology Association of SA (Sosiologievereniging van SA)
SETH	Science, Engineering, Technology & Health Sciences (Wetenskap, Ingenieurswese, Tegnologie & Gesondheidswetenskappe)
SGB	Standard Generating Body (Standaard Genererende Liggaam)
SLED	Sustained Local Economic Development (Volgehoue Plaaslike Ekonomiese Ontwikkeling)
SoL	School of Languages (Skool vir Tale)
STLC	Senate Teaching and Learning Committee (Senaatskomitee vir Onderrig en Leer)
TQM	Total Quality Management (Totale Gehalte-/Kwaliteitsbestuur)
WebCT	Web Course Tools (Webkursusinstrumente)